

■ سنت تأثیر اعمال انسان در زندگی او (سنت عام و همگانی)

• **تعریف اصطلاحی:** رهنمودهای قرآن کریم و پیشوایان دین بیانگر آن است که آینده زندگی هر فرد و اتفاقاتی که برای او رخ می‌دهد، در موارد بسیاری تحت تأثیر رفتارهای گذشته او، اعم از رفتارهای خوب و بد است.

🔦 **مثال:** صلۀ رحم و محبت به خویشان و دادن صدقه، عمر را افزایش می‌دهد و قطع رحم و بی‌محبتی به خویشان عمر را کاهش می‌دهد.

• احسان به والدین، امانت‌داری، لقمه حلال، آب دادن به درخت تشنه یا سیراب کردن حیوانات و نیز برطرف کردن اندوه و غصه دیگران زندگی را بهبود می‌بخشد.

• ظلم به دیگران و افزایش گناه، اعم از فردی و اجتماعی، آثار زیان‌باری از جمله نزول بلا و عدم استجاب دعا را به دنبال دارد، همان‌طور که تقوا و ایمان واقعی به خداوند سبب نزول برکات الهی می‌گردد.

درس هفتم: در گرو کار خویش

آیه ۸ تا ۱۰ سوره شمس

«فَالْتَمِهْطُمْهَا فُجُوزَهَا وَ تَقْوَاهَا قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا: آنگاه [تشخیص] بدکاری و پرهیزکاری را به آن [نفس انسان] الهام کرد. که هر کس آن را پاک گردانید، قطعاً رستگار شد و هر کس آن را آلوده کرد قطعاً محروم شد.»

🔦 **پیام:** ۱) تزکیه نفس موجب رستگاری انسان است. ۲) هر کس غافلانه دنبال تأمین خواسته‌های نفسانی رود، محرومیت بزرگی خواهد داشت.

آیه ۲۷ سوره نساء

«وَ يَرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهْوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا: و کسانی که از شهوات پیروی می‌کنند، می‌خواهند شما به انحراف بزرگی دچار شوید.»

🔦 **پیام:** ۱) تلاش هواپرستان برای انحراف جوامع دینی از محدوده احکام و قوانین الهی ۲) عملکرد منحرفان در اشاعه گناه و ازدیاد گناهکاران

آیه ۱۰ سوره روم

«ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسَاءُوا السَّوَأَى أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَ كَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ: سپس عاقبت کسانی که مرتکب کارهای بد شدند، این شد که آیات خدا را تکذیب کردند و همواره آن را به مسخره می‌گرفتند.»

🔦 **پیام:** تکذیب‌کنندگان و مسخره‌کنندگان، هیچ بهره‌ای از کارشان جز عذاب تدارکند.

امام علی (ع)

«مَنْ كَثُرَ فِكْرُهُ فِي الْمَعَاصِي دَعَتْهُ إِلَيْهَا: کسی که درباره معاصی زیاد فکر کند، گناهان او را به سوی خود می‌کشاند.»

🔦 **پیام:** ۱) فکر به گناه موجب به گناه افتادن انسان می‌شود. ۲) فکر کردن به گناه مانند انجام گناه نیست و مجازات گناه را هم ندارد، اما زمینه‌ساز به سوی گناه است.

امام صادق (ع) به نقل از حضرت موسی (ع)

«موسی بن عمران به شما دستور داد که زنا نکنید، اما من به شما فرمان می‌دهم که حتی فکر زنا را نیز به خاطر نیابید چه رسد به اینکه آن عمل را انجام دهید؛ زیرا هر کس که فکر آن را بکند مانند کسی است که در ساختمانی آتش روشن کند که در این صورت دود آتش، خانه را سیاه می‌کند، گرچه ظاهر خانه سالم است.»

🔦 **پیام:** ۱) منع فکر کردن به گناه و آثار تخریبی آن ۲) هر کس، چه مؤمن و چه کافر، فکرش را به سوی گناه ببرد و درباره صحنه‌های گناه فکر کند، گرفتار آن می‌گردد.

امام رضا (ع)

«گناهان کوچک راه‌هایی برای گناهان بزرگ‌اند و کسی که در [گناهان] اندک از خدا ترسد، در [گناهان] بسیار نیز نخواهد ترسید.»

🔦 **پیام:** ۱) بیانگر تأثیر گناهان کوچک

۲) عادت و تکرار گناهان صغیره (کوچک) زمینه‌ساز رفتن انسان به سمت گناهان کبیره (بزرگ) است.

آیه ۱۹ سوره نور

«إِنَّ الَّذِينَ يَحْتَبُونَ أَنْ تَشِيخَ الْفَاجِئَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ: همانا برای کسانی که دوست دارند زشتی‌ها در میان اهل ایمان شایع گردد، در دنیا و آخرت عذاب دردناکی است.»

🔦 **پیام:** ۱) حتی دوست داشتن بعضی گناهان، گناه کبیره است.

۲) علاقه به گناه، مقدمه گناه است.

آیه ۷۴ سوره بقره

«سپس دل‌هایتان پس از آن سخت شد، همانند سنگ یا سخت‌تر از سنگ، زیرا که از بعضی سنگ‌ها جویباران می‌شکافد و از بعضی از آن‌ها آب بیرون می‌آید و برخی از آن‌ها از عظمت و خشیت خداوند فرو می‌افتد.»

🔦 **پیام:** ۱) قساوت قلب از جمله آثار گناه است.

۲) تشبیه دل به سنگ که وجه‌شبه آن تسلیم نبودن در برابر حق است.

امام باقر (ع)

«هیچ چیز مانند گناه دل را فاسد نمی‌کند. همانا قلب آلوده به گناه می‌شود تا جایی که بر اثر استمرار، گناه بر آن چیره می‌شود و آن را زیر و رو می‌کند.»

🔦 **پیام:** ۱) قساوت قلب و فساد آن از جمله آثار گناه است.

۲) استقرار در گناه امری به شدت خطرناک و مضموم است.

زمینه‌های گناه

• هیچ انسانی به طور فطری به دنبال ظلم، خیانت، دروغ‌گویی، تجاوز به حقوق دیگران و سایر اموری که گناه و بدی نامیده می‌شوند، نیست، بلکه برعکس، انسان‌ها عدل، امانت‌داری، صداقت، عفت، پاکدامنی، حیا و اموری که عمل صالح و خلق نیکو محسوب می‌شوند را دوست دارند و می‌خواهند که دیگران هم نسبت به آنان راستگو و درست‌کردار باشند.

• آنچه در مورد امیال انسان مهم است این است که انسان باید حد و مرز این امیال و غرایز را رعایت کند و آن‌ها را کنترل نماید تا طغیان یک یا چند میل موجب نشود تا انسان گرایش‌های معنوی خود را به فراموشی سپرد و همه زندگی خود را صرف امیال مادی کند.

🔦 **مثال:** یکی از قوای وجودی ما قوه غضب است. خداوند این قوه را در انسان قرار داده تا در مواقع خطر از خود دفاع کند و با متجاوزان مقابله نماید. اما اگر کسی حد و مرز این میل را رعایت نکند و مردمان دیگر را زیر سلطه و قدرت خود قرار دهد و اموال آنان را به چنگ آورد، از این قوه سوءاستفاده کرده و مرتکب گناه شده است. ظالمین و متجاوزان به حقوق مردم در جهان، کسانی هستند که از این قوه استفاده نادرست کرده‌اند.

■ پشتوانه محکم دوری از گناه: ایمان به خدا

■ ایمان به خداوند از چند جهت پشتوانه دوری از گناه است:

انسان مؤمن می‌داند که خداوند ناظر کارهای اوست. از این رو حیا می‌کند که در پیشگاه او مرتکب گناه شود. در صورتی که گناهی هم از او سرزند، از خداوند شرمندگی می‌شود و توبه می‌کند.

انسان مؤمن می‌داند که خداوند انسان را بیهوده نیافریده و نسبت به اعمال وی بی‌تفاوت نیست: در روز حساب، به نیکوکاران پاداش می‌دهد و بدکاران را مجازات می‌کند. توجه به این مسئله، باعث می‌شود فرد مؤمن سعی در دوری از گناه داشته باشد.

انسان مؤمن در سرگردانی قرار ندارد. خداوند او را راهنمایی کرده و مشخص نموده که چه کارهایی گناه و حرام و چه کارهایی واجب است. او با اعتماد و اطمینان به دستورات الهی عمل می‌کند و به سوی سعادت و رستگاری پیش می‌رود.

■ دلایل گناه کردن برخی از مؤمنین

● باید توجه داشته باشیم ایمان به خدا با اینکه کسی ادعای ایمان بکند، متفاوت است: ایمان به خدا یک امر قلبی است. ممکن است کسی به زبان بگوید خدا و دستورات او را قبول دارم، اما هنوز اعتقاد به خدا وارد قلبش نشده باشد. چنین کسی معمولاً از دستور خدا سرپیچی می‌کند و مرتکب گناه می‌شود.

● حتی افرادی که به خداوند ایمان دارند از لحاظ درجات ایمان متفاوتند: به عبارت دیگر، ایمان انسان‌ها شدت و ضعف دارد، ایمان یکی ضعیف است و ایمان دیگری قوی و ایمان فرد دیگر قوی‌تر، میزان دوری مؤمن از گناه با درجه ایمان و دل‌بستگی وی به خداوند ارتباط دارد. هر قدر ایمان قوی‌تر باشد، دوری وی از گناه نیز بیشتر است. با این میزان می‌توانیم درجه ایمان افراد پیرامون خود را بسنجیم.

■ رابطه ایمان و انجام گناه

● انسانی که ایمان ضعیفی دارد، اگر ایمان خود را تقویت نکند و به گناه آلوده شود، به تدریج به گناه عادت می‌کند و به جایی می‌رسد که همین ایمان ضعیف را هم از دست می‌دهد و همه حقایق، حتی خدا را انکار می‌کند.

● اگر انسان هنگامی که اولین گناه را مرتکب می‌شود، شخصیت آلوده و وحشتناک فردای خود را ببیند، به شدت از آن بیزاری می‌جوید و دوری می‌کند. اما چون آن شخصیت آلوده به تدریج شکل می‌گیرد، در ابتدا تن به گناه می‌دهد و پس از آنکه به گناه آلوده شد و خود را به آن عادت داد، آن تنفر اولیه را نیز فراموش می‌کند.

🔍 **نکته** «توجه» گناه و «عادت» به آن، از پرتگاه‌های خطرناک سقوط در وادی ضلالت است.

■ فکر گناه

● هر کس، چه مؤمن و چه کافر، فکرش را به سوی گناه ببرد و درباره صحنه‌های گناه فکر کند، گرفتار آن می‌گردد.

🔍 **نکته** گرچه فکر گناه، مانند انجام گناه نیست و مجازات گناه را ندارد، اما زمینه‌ساز رفتن به سوی گناه است.

■ بدتر از گناه

● پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: چهار رفتار نسبت به گناه از خود گناه بدتر است:

- 1 کوچک شمردن گناه (مثلاً وقتی نگاه هوس‌آلود به نامحرم می‌کنیم یا با پوشش نامناسب در اجتماع حاضر می‌شویم، برای راحتی وجدان بگوییم اینکه چیزی نیست، دیگران گناهان بزرگ‌تر از این را انجام می‌دهند.)
- 2 افتخار کردن به گناه (مثلاً بگوییم وقتی که فلان شغل را داشتم، فلان رشوه را گرفتم و هیچ‌کس نفهمید.)
- 3 شادمانی کردن بر گناه (مثلاً بعد از گناه خوشحالی کنیم و بگوییم چه کلاهی سر او گذاشتم.)
- 4 اصرار بر گناه (بگوییم خوب کردم که رشوه گرفتم یا باز هم رشوه می‌گیرم.)

■ گناهان صغیره و کبیره

● در یک تقسیم‌بندی، گناهان به دو دسته صغیره و کبیره تقسیم می‌شوند. گناهان کبیره گناهایی هستند که آثار سوء و زیان‌بار آن‌ها به مراتب از گناهان صغیره بیشتر است. تعداد گناهان کبیره در آیات و روایات به‌طور دقیق تعیین نشده، فقط می‌توان گفت که برخی از گناهان حتماً از جمله گناهان کبیره هستند.

● عادت و تکرار گناهان صغیره زمینه‌ساز رفتن انسان به سمت گناهان کبیره است. 🔍 **نکته** یکی از گناهان کبیره، کوچک شمردن گناهان صغیره دانسته شده است.

■ گنمان گناه

● در تعالیم دین توصیه شده است که اگر کسی به هر علتی گناهی را انجام داد، نباید گناهش را برای دیگران بیان کند؛ زیرا با اظهار گناه، زشتی آن در نظر او و دیگران از بین می‌رود و انجام گناه امری عادی جلوه می‌کند.

● اگر در جامعه‌ای گناه، زشتی خود را از دست دهد، فساد در آن جامعه به سرعت گسترش می‌یابد. از این رو کسانی که در فضای مجازی یا در صحبت با دوستان خود، به راحتی گناهان خود را با دیگران در میان می‌گذارند، گناه بزرگ دیگری را علاوه بر گناه قبلی، برای خود ثبت می‌کنند، زیرا باعث ترویج آن گناه می‌شوند.

■ آثار گناه

■ قساوت قلب

● قساوت قلب حالتی است که قلب انسان نسبت به حق تسلیم نیست، تا آنجا که تصیحت هیچ تصیحت‌کننده‌ای در او اثر نمی‌کند. این حالت با تکرار گناه پیدا می‌شود؛ یعنی قلب با تکرار گناه، به تدریج چنان سخت می‌شود که دیگر انجام هیچ گناهی او را ناراحت نمی‌کند.

■ سلب توفیق

● وقتی انسان مرتکب گناه می‌شود، علاوه بر آثار مستقیم گناه، توفیقی نیز از او سلب و دری از خیر به روی او بسته می‌شود. همین محرومیت چه‌بسا سرچشمه محرومیت‌های بعدی می‌شود؛ مگر اینکه شخص پس از انجام گناه، قلباً پشیمان شود و با توبه به درگاه الهی بازگردد.

■ از بین بردن آرامش خاطر

● گناه، بر وجدان انسان اثر می‌گذارد و شخص را از درون ناراحت می‌کند.

● حضرت علی (ع) می‌فرماید: «گاهی یک لحظه گناه، آندوه طولانی به دنبال دارد.»

● اگر گناهکار، در همین مرحله توبه کند، خود را از آندوه درونی نجات داده است. اما اگر گناه را تکرار کند، برای راحت کردن وجدان خود، پیوسته دست به توجیه می‌زند تا بالاخره بر وجدان خود چیره شود و گناه را به آسانی انجام دهد.

درس هشتم: بازگشت

سخن خدای متعال به حضرت داود (ع)

«ای داود! اگر آنان که از من روی گردانده‌اند می‌دانستند که چگونه انتظار آن‌ها را می‌کشم و شوق بازگشتشان را دارم، بدون شک از شوق آمدن به سوی من جان می‌دادند و بندبند وجودشان از محبت من از هم می‌گست.»

🔍 **پیام:** 1 اوج مهربانی و رحمت خداوند، حتی نسبت به انسان‌های گنهگار 2 مرتبط با آیه «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ»

ردیف	سوالات	نمره
۱	<p>با توجه به آیات قرآن و حدیث پاسخ دهید.</p> <p>(الف) ترجمه آیه را کامل کنید: «قُلْ إِنَّمَا أَمِطُكُم بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مَثْنَى وَفُرَادَى...» بگو شما را فقط یک پند و موعظه می‌دهم</p> <p>(ب) ترجمه آیه را کامل کنید: «فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ وَ مَنْ تَابَ مَعَكَ...» و همچنین کسانی که با توبه سوی خدا آمده‌اند.</p> <p>(ج) آیه «يَسْأَلُونَكَ مِنَ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ...» به کدام گناهان بزرگ اشاره می‌کند؟</p> <p>(د) امام صادق (ع) در حدیث: «...كُلَّمَا زَيْدٌ فِي إِيْمَانِهِ زَيْدٌ فِي بَلَائِهِ» افزایش مراتب ایمان را با چه چیزی مرتبط می‌داند؟</p> <p>(ه) آیه «وَلَتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ...» به کدام یک از موارد زیر اشاره می‌کند؟</p> <p>(۱) شناسایی ضعف و کمبودها و تلاش در جهت اصلاح آنها</p> <p>(۲) همراه کردن سایر افراد جامعه با خود</p> <p>(و) با توجه به آیه «ثُمَّ كَانَ هَاقِبَةُ الَّذِينَ أَتَاءُوا السَّوْءَ أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَ كَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ» دو مورد از پیامدهای عادت به گناهان چه می‌باشد؟</p>	<p>-/۵</p> <p>-/۵</p> <p>-/۵</p> <p>-/۵</p> <p>-/۵</p> <p>-/۵</p>
۲	<p>درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.</p> <p>(الف) فقط پیامبران و امامان می‌توانند ذات خداوند را بشناسند و درک کنند.</p> <p>(ب) حق تعیین سرنوشت و دخالت مردم در امور خود، از نکات مثبت گسترش علم و دانش بشری می‌باشد.</p> <p>(ج) کنار گذاشتن بت پرستی و روی آوردن به مسیحیت از ویژگی‌های دوره دوم تمدن اروپا می‌باشد.</p> <p>(د) اولین آیتی که به پیامبر (ص) نازل شد درباره حمد و ستایش پروردگار بود. پرتکرار</p>	<p>-/۵</p> <p>-/۵</p> <p>-/۵</p> <p>-/۵</p> <p>-/۵</p>
۳	<p>عبارات زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید.</p> <p>(الف) هر دستور خداوند دلایل خاص خود را دارد که _____ آن دستور نامیده می‌شود.</p> <p>(ب) ایجاد یک نظام اجتماعی بر مبنای قوانین و دستورات الهی، ناظر بر _____ از معیارهای تمدن اسلامی می‌باشد.</p> <p>(ج) حالتی را که قلب انسان با تکرار گناه سخت شود و انجام هیچ گناهی او را ناراحت نکند، _____ می‌گویند. پرتکرار</p> <p>(د) هملی که از جهت کمیت، زمان و مکان مطابق فرمان الهی انجام شود، دارای حُسن _____ می‌باشد.</p>	<p>-/۵</p> <p>-/۵</p> <p>-/۵</p> <p>-/۵</p>
۴	<p>به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>(الف) تقویت ایمان و اراده، مربوط به کدام یک از حوزه‌های احیای تمدن اسلامی می‌باشد؟</p> <p>(ب) بیت «مدتی فردا و فردا وعده داد / شد درخت خار او محکم نهاد» اشاره به کدام یک از حیل‌های شیطان دارد؟</p> <p>(ج) مهم‌ترین راه اصلاح و معالجه جامعه از بیماری‌ها و انحرافات اجتماعی چیست؟ پرتکرار</p> <p>(د) شخصیت ثابت و پایدار انسان موحد و برخوردار وی از آرامش روحی، به چه دلیل می‌باشد؟</p>	<p>-/۵</p> <p>-/۵</p> <p>-/۵</p> <p>-/۵</p>
۵	<p>گزینه درست را انتخاب کنید.</p> <p>(الف) براساس آموزه‌های دین اسلام، در چه صورتی توبه انجام گرفته و گناه بخشیده می‌شود؟</p> <p>(۱) با ترک گناه (۲) با گفتن زبانی «استغفرالله» (۳) پشیمانی از انجام گناه</p> <p>(ب) رسول گرامی اسلام (ص) ثواب هر گام برداشتن در چه زمینه‌ای را معادل پاداش عبادت یک ساله هابد می‌داند؟</p> <p>(۱) طلب علم و دانش (۲) کسب روزی حلال (۳) جهاد فی سبیل الله</p>	<p>-/۵</p> <p>-/۵</p>

آزمون ۱۰ - شهریور ۱۴۰۰ (نوبت دوم)

۱ الف) همانا خداوند پروردگار من و پروردگار شماست پس او را بندگی کنید [که] این راه راست [و درست] است. (درس ۳) (ب) سهل‌انگاری در عمل به دستورات خدا (درس ۹) (ج) پذیرش ولایت الهی (تشکیل حکومت الهی) (درس ۱۰) (د) توحید و معاد (درس ۱۰) (ه) گزینه ۱: سنت تأثیر اعمال انسان در زندگی او (درس ۶) (و) (۵)

۲ الف) نادرست: فکر گناه، مانند انجام گناه نیست و مجازات گناه را ندارد، اما زمینه‌ساز رفتن به سوی گناه است. (درس ۷) (ب) نادرست: احکام و قوانین دین اسلام، علاوه بر اینکه زندگی سالم در دنیا را تضمین می‌کند، سعادت و نیک‌بختی اخروی و ابدی را نیز تأمین می‌کند. (درس ۹) (ج) درست (درس ۹) (د) درست (درس ۱۰) (و) (۵)

۳ الف) دانش و آموختن (درس ۱۰) (ب) ایمان - خداوند (درس ۷) (ج) قضای الهی (درس ۵) (د) حق - باطل (درس ۶) (و) (۵)

۴ الف) هرکسی در زندگی خود از فرمان‌های خدا اطاعت کند، گام در مسیر توحید عملی گذاشته است. (درس ۳) (ب) افزایش معرفت و شناخت نسبت به خداوند (۲) راز و نیاز با خداوند و کمک خواستن از او (۳) دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات (درس ۴) (هر مورد ۲/۵) (ج) نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد بلکه وجودش از خودش باشد. (درس ۱) (د) سنت ابتلاء (درس ۴) (ه) کوچک شمردن گناه (۲) افتخار کردن به گناه (۳) شادمانی کردن بر گناه (۴) اصرار بر گناه (درس ۷) (هر مورد ۲/۵) (و) اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیا از خداوند و به اذن خدا بدانیم عین توحید است. (درس ۲) (و) (۵)

۵ الف) شرک در ربوبیت (ب) شرک در ولایت (ج) شرک در خالقیت (درس ۲) (هر مورد ۲/۵)

۶ الف) اگر جامعه در برخی ابعاد از مسیر توحید و اطاعت از خداوند خارج شد، نیازمند بازگشت به مسیر توحید و اصلاح، یعنی نیازمند «توبه اجتماعی» است. (درس ۸) (ب) تسویف به معنای امروز و فردا کردن و کار امروز را به فردا انداختن است. به عبارت دیگر، فرد گنهگار دائماً به خود می‌گوید «به‌زودی توبه می‌کنم» و این گفته را آن قدر تکرار می‌کند، تا اینکه دیگر میل به توبه در او خاموش می‌شود. (درس ۸) (و) (۵)

۷ الف) حرام (ب) واجب (ج) حلال و جایز (د) مستحب (درس ۹) (هر مورد ۲/۵)

۸ الف) دوره جوانی دوره انعطاف‌پذیری، تحوّل و دگرگونی و دوره کم شدن انعطاف و تثبیت خوی‌ها و خصلت‌هاست. اگر در دوره جوانی خصلت‌هایی در انسان پدید آمد و ماندگار شد خارج کردن آن‌ها در پیری بسیار سخت و طاقت‌فرسا خواهد بود. (درس ۸) (ب) هرکدام از ما همواره تصمیم‌هایی می‌گیریم و برای این تصمیم‌ها ابتدا اندیشه می‌کنیم و جوانب آن را می‌سنجیم و سپس دست به عمل می‌زنیم. گاهی نیز دچار تردید می‌شویم که میان چندین راه و چندین کار، کدام‌یک را انتخاب کنیم. دست‌آخر، پس از بررسی‌های لازم، یکی را برگزیده و عمل می‌کنیم. (درس ۵) (ب) (۱)

ج) توبه‌کننده تلاش می‌کند حقوقی را که با گناه خود ضایع کرده است جبران نماید. دسته‌ای از این حقوق، مربوط به خداوند است. مهم‌ترین حق خداوند نیز حق اطاعت و بندگی اوست. توبه‌کننده باید بکوشد کوتاهی‌های خود را در پیشگاه خداوند جبران کند. (درس ۸) (ب) (۱)

د) قساوت قلب حالتی است که قلب انسان نسبت به حق تسلیم نیست، تا آنجا که نصیحت هیچ نصیحت‌کننده‌ای در او اثر نمی‌کند. این حالت با تکرار گناه پیدا می‌شود، یعنی قلب با تکرار گناه، به تدریج چنان سخت می‌شود که دیگر انجام هیچ گناهی او را ناراحت نمی‌کند. (درس ۷) (ب) (۱)

ه) نزول تدریجی آیات قرآن کریم و دعوت مکرر این کتاب به خردورزی و دانش از یک طرف، تشویق‌های دائمی رسول خدا به علم‌آموزی از طرف دیگر، سد جاهلیت و خرافه‌گرایی را شکست و یکی از جاهل‌ترین جوامع آن روز را مشتاق علم ساخت. (درس ۱۰) (ب) (۱)

آزمون ۱۱ - خرداد ۱۴۰۱ (نوبت دوم)

۱ الف) آیا دیدی کسی را که روز جزا را دروغ می‌خواند (تکذیب می‌کند) پس او همان کسی است که یتیم را به سختی از خود می‌رانند. (درس ۱۱) (ب) گزینه ۲: مسئولیت‌پذیری (درس ۵) (ج) استدرّاج (درس ۶) (و) (۵)

د) شرک (درس ۸) (ه) گزینه ۱: از بین بردن آرامش خاطر (درس ۷) (و) (۵)

۲ الف) درست (درس ۸) (ب) نادرست: حقوق معنوی انسان‌ها بسیار مهم‌تر حقوق مادی آنان است. (درس ۸) (ج) درست (درس ۱۰) (د) نادرست: علم به طبقه خاص یا قشر خاصی اختصاص نداشت. (درس ۱۱) (و) (۵)

۳ الف) نفی سبیل (درس ۹) (ب) مادی (درس ۱۲) (ج) ما می‌توانیم (درس ۱۳) (د) قساوت قلب (درس ۷) (و) (۵)

۴ الف) یک کار بی‌پهلو است، پول و ثروت مردم را در مسیری که هیچ فایده‌ای برای جامعه ندارد به کار می‌گیرد. از طرف دیگر، میان برنده و بازنده کینه و دشمنی به‌وجود می‌آورد. (درس ۹) (ب) کلیسا و تعالیم تحریف‌شده (۲) بهره‌گیری از تجربیات سایر تمدن‌ها (درس ۱۲) (هر مورد ۲/۵) (ج) انجام وظیفه امر به معروف و نهی از منکر (درس ۸) (و) (۵)

د) استحکام و اقتدار نظام حکومتی (درس ۱۳) (و) (۵)

۵ الف) اعتقاد به اینکه علاوه بر خدا و در کنار او، دیگرانی هستند که سرپرستی جهان را بر عهده دارند و خودشان حق تصرف در جهان را دارا می‌باشند. (درس ۲) (ب) در لقت به معنای امتحان است و در اصطلاح دینی، به معنای قرار دادن فرد در شرایط و موقعیتی است که صفات درونی خود را بروز دهد و درستی و نادرستی آنچه را که ادعا کرده مشخص سازد. (درس ۴) (ب) (۱)

۶ الف) دعوت به خردورزی و علم‌آموزی (ب) ارتقای جایگاه خانواده / ج) برقراری پیوند برادری (درس ۱۰) (هر مورد ۲/۵)

۷ الف) گزینه ۱: برآمده از آموزه‌های وحیانی نیستند. (درس ۱۲) (و) (۵)

ب) گزینه ۲: متوجه زشتی گناه نشود و اقدام به توبه نکند. (درس ۸) (و) (۵)

۸ الف) مستحب (ب) حرام (ج) واجب (درس ۹) (هر مورد ۲/۵)

۹ الف) اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد یا در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت‌های بیرون) برآید. چنین شخصی گرفتار شرک عملی شده است. (درس ۳) (ب) ما و این جهان پدیده هستیم، یعنی وجودمان از خودمان نیست. موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد. بلکه وجودش از خودش باشد. ما و پدیده‌های جهان در پدیدآمدن نیازمند به آفریننده‌ای هستیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد: یعنی خداوند متعال. (درس ۱) (ب) (۱)

ج) اگر انسان در اخلاص پیش رود، به مرحله‌ای می‌رسد که دیگر فریب و سوسه‌های شیطان را نمی‌خورد، چراکه شیطان، خود اقرار کرده است که توانایی فریب دادن مؤمنان با اخلاص را ندارد. (درس ۴) (۱/۵) د) شکل‌گیری نظام‌های سیاسی جدید، بر پایه قدرت سرمایه‌داران و نفع‌طلبی فزاینده آنان بود. صاحبان سرمایه و صنعت، منابع طبیعی اکثر نقاط جهان را به بهایی بسیار اندک خریدند و یا با قدرت نظامی خود تاراج کردند و کالاهای خود را با قیمت‌های بسیار سنگین به مردم همان سرزمین‌ها فروختند. (درس ۱۲) (۱/۵) ه) میان یک پیام و روش تبلیغ آن باید تناسب منطقی و معقول برقرار باشد. حق را نمی‌توان با روش‌های نادرست به دیگران رساند. دین اسلام دین منطقی و استدلالی است و هر آموزه و حکم آن بر اساس حکمت الهی تنظیم شده است. چنین دینی را نمی‌توان با تعصب‌های جاهلانه یا با روش‌های فریبکارانه تبلیغ کرد و نظر مردم را به سمت آن جلب نمود. ما باید از همان روش‌هایی که خداوند، در قرآن کریم به پیامبر گرامی‌اش آموزش داده، استفاده کنیم و بهره ببریم. (۱) (درس ۱۳)

آزمون ۱۲ - شهریور ۱۴۰۱ (نوبت دوم)

۱ الف) بگو شما را فقط یک پند و موعظه می‌دهم و آن اینکه به صورت گروهی و فردی برای خداوند قیام کنید. (درس ۴) (۵/۵) ب) پس پایداری کن (استقامت کن) در آن چه مأموریت یافته‌ای... (درس ۱۱) (۵/۵) ج) شراب و قمار (درس ۹) (۵/۵) د) افزایش امتحان الهی (درس ۶) (۵/۵) ه) گزینه ۲: همراه کردن سایر افراد جامعه با خود (درس ۱۳) (۵/۵) و) تکذیب نشانه‌های خداوند، تمسخر آن‌ها، از دست دادن ایمان، انکار همه حقایق حتی خداوند (درس ۷) (۵/۵)

۲ الف) نادرست: هیچ‌کس توان پی بردن به ذات خداوند را ندارد. (درس ۱) (۵/۵) ب) نادرست: حق تعیین سرنوشت مردم، در امور خود از نکات مثبت در حوزه عدل است. (درس ۱۲) (۵/۵) ج) درست (درس ۱۲) (۵/۵) د) نادرست: اولین آیات نازل در مورد دانش و آموختن بود. (درس ۱۰) (۵/۵)

۳ الف) حکمت (درس ۹) (۵/۵) ب) پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت (درس ۱۰) (۵/۵) ج) قساوت قلب (درس ۷) (۵/۵) د) حسن فعلی (درس ۴) (۵/۵) ۴ الف) حوزه تقویت توانایی‌های فردی (درس ۱۳) (۵/۵) ب) به تأخیر انداختن توبه / تسویف (هر دو پاسخ صحیح است) (درس ۸) (۵/۵) ج) انجام وظیفه امر به معروف و نهی از منکر (درس ۸) (۵/۵) د) تنظیم کردن زندگی بر اساس رضایت خداوند یا پیروی از فرمان‌های او (درس ۳) (۵/۵)

۵ الف) گزینه ۳: پشیمانی از انجام گناه (درس ۸) (۵/۵) ب) گزینه ۱: طلب علم و دانش (درس ۱۱) (۵/۵) ۶ الف) آثار مثبت حوزه علم (درس ۱۲) (۵/۵) ب) استحکام بخشیدن به نظام اسلامی (درس ۱۳) (۵/۵) ج) فروپاشی نهاد خانواده (درس ۱۲) (۵/۵) د) تعالیم نادرست کلیسا (درس ۱۲) (۵/۵)

۷ الف) واجب / ب) جایز / ج) واجب کفایی (درس ۹) (صرمورد) (۵/۵) ۸ الف) در صورتی که انسان در دام گناه افتاده و این فرصت و نعمت‌ها را وسیله غوطه‌ور شدن در گناهان قرار دهد. در حقیقت، مهلت‌ها و نعمت‌ها، با اختیار و اراده خودشان به صورت بلای الهی جلوه‌گر شده و باعث می‌شود که بار گناهان آنان هر روز سنگین و سنگین‌تر شود و به تدریج به هلاکت ابدی نزدیک‌تر می‌شوند. (درس ۶) (۱/۵)

ب) دوره جوانی: دوره جوانی دوره انعطاف‌پذیری، تحوّل و دگرگونی و دوره پیری دوره کم شدن انعطاف و تثبیت خوی‌ها و خصلت‌هاست. اگر در دوره جوانی خصلت‌هایی در انسان پدید آمد و ماندگار شد خارج کردن آن‌ها در زمان پیری بسیار سخت خواهد بود. از این‌رو، توبه در جوانی بسیار آسان‌تر از زمان پیری است. (نکته) اگر دانش‌آموز مفهوم مطلب بالا یا بخشی از کلام

امام خمینی (ره) را نیز بنویسد پاسخ صحیح است. (درس ۸) (۱/۵) ج) همه چیز بر اساس تصادف و اتفاق رخ می‌دهد، قانون‌مندی از بین می‌رود، امکان بهره‌مندی از اختیار و انتخاب وجود نخواهد داشت (زمینه شکوفایی اختیار از بین می‌رود)، انسان نمی‌داند باید دست به چه انتخابی بزند. (درس ۵) (۱/۵) د) زیرا امکان ندارد که سلسله علت و معلول‌ها تا بی‌نهایت ادامه یابد و به علتی نخستین ختم نشود و این مطلب از نظر عقلی محال است. (نکته: اگر دانش‌آموز با ذکر مثال نیز توضیح دهد، درست است.) (درس ۱) (۷۵/۵)

ه) این اعتقاد هنگامی موجب شرک است که این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم. اما اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیاء از خداوند و به اذن خدا بدانیم عین توحید است و از این جهت مانند اثر شفابخشی داروست که خداوند به آن بخشیده است. (درس ۲) (۷۵/۵) و) نزول تدریجی آیات قرآن کریم و دعوت مکرر این کتاب به خردورزی و دانش از یک طرف و تشویق‌های دائمی رسول خدا به علم‌آموزی از طرف دیگر، سدّ جاهلیت و خرافه‌گرایی را شکست و یکی از جاهل‌ترین جوامع آن روز را مشتاق علم ساخت. (درس ۱۰) (۱/۵) ز) زنان مسلمان به واسطه اعتقاد به این دین: ۱) حق مالکیت و کار داشتند. ۲) دسترنج آن‌ها به خودشان تعلق داشت. ۳) وظیفه هزینه خانواده را بر عهده نداشتند. ۴) می‌توانستند ثروت خود را وقف امور عام‌المنفعه کنند. ۵) تحصیل برای زنان آزاد بود. ۶) تلقی درجه دوم بودن آنان به شدت نفی و با این تفکر مبارزه شد. (یهودیان و مسیحیان زنان را موجود درجه دوم تلقی می‌کردند.) (درس ۱۱) (۱/۵)